

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika imala je povijesno značenje. S njom je definitivno prekinut unitarizam u svom najcrnjem protuhrvatskom obliku – negaciji hrvatskoga jezika kao samostalnoga s pravom na ime naroda kojemu pripada. Bio je to politički čin jer je jezik kod Hrvata sinonim za narod, a sva nastojanja da se dokaže kako Hrvati nemaju svoj jezik već ga realiziraju u nekom dijasistemu i u sjedinjenju sa srpskim jezikom imao je za cilj gašenje hrvatske historijske svijesti i uništavanje jedne od bitnih odrednica te svijesti. Nažalost, hrvatski jezik, premda Ustavom zaštićen, nije se oslobodio tog titoističkog *revivala* i kumulonimbusa zvanog Novosadski književni sporazum. Još uvijek traje borba za taj jezik. Zabrinjava činjenica što i neki naši istaknuti lingvisti i književnici još uvijek nisu napustili učenje srpskog jezikoslovca Đure Daničića, po kome hrvatske dijalekte treba odbaciti kao nepotrebne i štetne.

A hrvatski jezik u svojoj biti sastoji se od tri narječja, a povijesno gledajući oslanja se na tri pisma. Sva su naša narječja sa svojim bogatim leksikom neiscrпно vrela za naš književni jezik. Ako prošetate Ilicom, ili se suočite s računalnom terminologijom i vizualno ćete se uvjeriti u prijezir prema hrvatskom jeziku. Zar nije porazno za ovu Državu da je na skandalozan način ukinut Savjet za književni jezik, da se forsiraju neki novi rječnici i gramatike kako bi se unosila zabuna među učenike i studente pa i čitatelje, odnosno kako bi ih se uvjerilo da je naš jezik nesiguran, nekonzistentan i da treba odbaciti Babić – Moguševu gramatiku i pravopis. Na račun države tiskaju se pseudo stručna djela koja negiraju hrvatski jezik. U medijskom prostoru na nedopustiv način uništava se taj jezik. Poslušajte kako govore naši novinari na televizijama, radiju ili pišu u novinama i pokušajte otkriti poznaju li dobro akcente, padeže i glagolska vremena? U javnom prostoru uočljiva je katastrofalna nebriga za hrvatski jezik. Glede moje povijesne memorije, doista se s nostalgijom prisjećam zbivanja i godina kada su se dogodile demokratske promjene, višestranački izbori, donošenje novog Ustava, raskid državnih pravnih sveza s Jugoslavijom, Domovinski rat... velikog jedinstava svih slojeva hrvatskog društva, neslućene slobodoljubivosti, hrabrosti i poštenja naših dragovoljaca, iskrenosti s kojom su branili Domovinu... Tada nismo ni sanjali o političkim strančarenjima, ideološkim podjelama, vrijeđanju Domovinskog rata i dragovoljaca, o novinarima koji poput hijena nasrću na sve vrijednosti hrvatskog društva, na obitelj, Crkvu, domoljublje, rodoljublje... Ali to je već tema koja spada i u moju životnu dramu.

Godine 1989. Društvo hrvatskih književnika postaje prostorom za okupljanje intelektualaca i stvaranje hrvatske demokracije... iz intelektualnih krugova ili miljea oko Matice hrvatske i Vlade Gotovca nastaje dvotjednik Vijenac, a oko DHK i dr. Franje Tuđmana nastaje Hrvatsko slovo, koje isto tako ovih dana slavi svoju 25. obljetnicu izlazenja i koje podržavate od početka, kojemu ste darovali svoje bezbrojne književne kritike i brojne prijevode... Kako Vijenac i dalje ima potporu i logistiku Matice hrvatske, što mu daje dodatnu snagu, Hrvatsko slovo je pokušalo, iako je isto tako na državnom proračunu Ministarstva kulture, i vlastitim sredstvima, no posljednjih godina su i namjenska i vlastita sredstva nedostatna, jer su hrvatski građani zapravo već dugo u krizi, kao što je i nakladnički posao... Od kulture se izgleda zapravo ne može živjeti, nego se svi nekako snalaze, a zapravo sve ide ka ozbiljnom siromaštvu ili čak nestajanju. Mislite li da će brojne publikacije prestati izlaziti u ovim teškim vremenima, koja će sada postati još teža? Vjerujete li da Hrvatsko slovo ipak može opstati i ako da na koji način?

U prostorijama Društva hrvatskih književnika u veljači 1989. zbio se prijelomni događaj.

Dr. Franjo Tuđman, član DHK, prvi put je javno iznio program demokratskih promjena i stvaranja nove hrvatske demokratske države. Nažalost, kada se slavila ova obljetnica, vodstvo DHK bilo je tretirano kao sekundarni čimbenik.

Hrvatsko slovo je jedini tjednik za književnost i kulturu i teško mi je zamisliti tu kulturu nakon njegovoga ukidanja. Lako je ukinuti nešto što je godinama stvarano, ali je teško stvoriti nešto novo iste kvalitete. Rješenje bi bilo jednostavno: Ministarstvo kulture i Grad Zagreb imaju snage i potencijala spriječiti gašenje Hrvatskog slova. Treba postojati za to i politička volja.

Nažalost, pandemija korona virusom zaustavila je naše gospodarstvo, pa tako i europsko. Država će teško izaći iz financijske krize bez proizvodnje i bez turističke privrede to će biti krajnje teško. U tom kontekstu dolazi do velike štednje, a kada država štedi, kultura je prva na redu. Nisam optimist glede vremena koje je pred nama do otkrića lijeka protiv ovoga virusa. Tek nakon toga moći ćemo postupno i naporno vraćati se na startnu poziciju. Epidemija je promijenila i mentalni sklop ljudi. U nekim segmentima vrlo pozitivno, a u nekima ne.

Vjerujem kako će hrvatski narod uz Božju pomoć savladati nedaće koje ga očekuju. U tom smislu vjerujem da će opstati i Hrvatsko slovo. Ali, ukoliko hrvatski državotvorni intelektualci, hrvatski radoznali intelektualci, kreativni ljudi, ljubitelji književnosti... prestanu čitati književne časopise, izdanja i knjige, tada će nastupiti razdoblje pesimizma.

Nastavak na 7. str.

Neradna nedjelja je legitimna tema i ružno ju je politički koristiti

Trenutno radna nedjelja ili nije plaćena ili je plaćena daleko ispod ljudskog i svakog drugog dostojanstva. U trgovini radi oko 180 tisuća ljudi, mahom žene i majke koje nemaju mogućnost nedjelju provesti sa svojim obiteljima, djecom, odmoriti se. Njihovo radno vrijeme je vrlo često puno dulje od propisanog, no one službe koje bi na to trebale reagirati, godinama šute.

K O M E N T A R

Piše: Silvana Oruč Ivoš

Mržnji dijela ekstremne ljevice koja se ne želi pomiriti sa situacijom da je, iako će možda trajati kratko, u jeku globalne pandemije, u Hrvatskoj nedjelja neradna, očito je jedini problem to što je upravo nedjelja neradna. Pa su počeli s prijedlozima da neradni dan bude usred tjedna, bilo koji samo ne nedjelja.

Nevjerojatna je hajka koja se, u dijelu javnosti sklonoj ekstremnoj ljevici, podigla zbog odluke nacionalnog Stožera civilne zaštite da se tijekom novog režima popuštanja strogih mjera u borbi protiv epidemije koronavirusa, nedjeljom zabrani rad velikoj većini trgovina. Nacionalni stožer koji je do tada gotovo imao stopostotnu potporu javnosti, Stožer za kojeg su ti isti govorili kako je stručan i u konačnici Stožer koji je izvrsno obavio posao zbog kojeg je i organiziran, najednom se, zajedno sa svojim čelnim ljudima, pretvorio u neprofesionalnu i u svakom pogledu: skupinu. Nisu pomogla ni uvjeravanja vodećeg čovjeka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo prof. Capaka da je praksa da se nakon popuštanja mjera negdje mora i stegnuti s obzirom na to da opasnost od zaraze koronavirusom još uvijek nije prošla. Čak je i predsjednik HUP-a Majetić, koji se protivi zabrani rada nedjeljom u trgovinama, tvrdnjom da je nedjeljom najveći promet u trgovinama i da se to ne smije dopustiti, neizravno potvrdio ono što Stožer procjenjuje kao opasnost. Očito da veliki broj ljudi upravo u nedjelju odlazi u trgovine.

Mržnji dijela ekstremne ljevice koja se ne želi pomiriti sa situacijom da je, iako će možda trajati kratko, u jeku globalne pandemije, u Hrvatskoj nedjelja neradna, očito je jedini problem to što je upravo nedjelja neradna. Pa su počeli s prijedlozima da neradni dan bude usred tjedna, bilo koji samo ne nedjelja. Toj skupini jednostavno smeta što se privremeno dogodilo ono što godinama traži konzervativna javnost, veliki broj vjernika bez obzira na konfesije kojima pripadaju, Katolička crkva, dio domoljubne političke javnosti. Mržnja i otpor prema toj mogućnosti jači su i od prijetnje zarazom.

Dakako da u jeku već započete izborne kampanje - jer više je nego očito da će se parlamentarni izbori na brzinu odigrati usred ljeta - dio javnosti prigovara Plenkoviću da je Stožer odluku o privremeno neradnoj nedjelji donio pod njegovim utjecajem kako bi senzibilizirao konzervativne birače. Uporište za tu tezu vide u tome da je Plenković i sam kazao kako Stožer ne donosi odluke bez konzultacija s njim. Ipak, čak i da je to istina, to ne umanjuje činjenicu da je Stožer donio odluku koja je logična. Kao što ne umanjuje činjenicu da Hrvatskoj ne treba radna nedjelja u trgovini. Pogotovo ne u vremenu kada nema turizma.

Ipak, ne treba očekivati da će se nakon ove privremene mjere Stožera nešto promijeniti glede toga. Plenković ovih dana kaže da što se njega tiče nedjelja ne treba biti radna za trgovine. No, u tri i pol godine mandata ništa nije napravio da se to i dogodi. I ne će ništa napraviti ako dobije novi mandat. Zapravo, prave političke volje u njegovu timu da se to napravi - nema. Politički rizik je prevelik jer bi se ukidanjem rada nedjeljom za trgovine otvorile neke fronte za koje Plenković, vrlo moguće procjenjuje, da mu nisu potrebne. Most uskoro u saborsku proceduru upućuje prijedlog da se trajno zabrani rad nedjeljom u trgovinama i bit će zanimljivo vidjeti kako će se prema tom prijedlogu postaviti oni koji misle da bi nedjelja trebala biti radna. Most obrazlaže da je jedan dan u tjednu nužan za odmor te da je potpuno prirodno da to bude nedjelja. Otvorili su temu iscrpljenih trgovkinja koje, kao što svi dobro znamo, u većem broju rade za minimalne plaće. Radna nedjelja ili nije plaćena ili je plaćena daleko ispod ljudskog i svakog drugog dostojanstva. U trgovini radi oko 180 tisuća ljudi, mahom žene i majke koje nemaju mogućnost nedjelju provesti sa svojim obiteljima, djecom, odmoriti se. Njihovo radno vrijeme je vrlo često puno dulje od propisanog, no one službe koje bi na to trebale reagirati, godinama šute. A kada se, u rijetkim slučajevima, dogodi da se požale na radne uvjete, otkaz je ono što ih očekuje. Istodobno država i vlast koja nije omogućila neradnu nedjelju nije napravila apsolutno ništa na tome da se trgovcima rad nedjeljom plati onako kako bi zakonski trebalo. Isto kao što nisu napravili ništa da kontroliraju tko koliko tjedno radi i ima li pravo na zakonom propisan odmor?!